

ՄԷՎԱՏՏԸ ՄԻՒՆՏԷՐԻՆԷ

Քիլիսէ խառնակէրինէ էյի պիր նուսուսէ : — Քրիսթիանըղըն իլէրլէմէսի : — Եհնուարիլը վէ Քրիսթիանըղ : — Թայնէր վէ ձիզվիթլէր : — 1875 ի չիւն փազար կիւնիւ մէքթէպի տէրսլէրի : — Կիրապի կիւնիւ : — Փօլիթիզա հալատիսի :

ՔԻԼԻՍԷ ԽԱՏԷՄԷԼԷՐԻՆԷ ԷՅԻ ՊԻՐ ՆՈՒՄՈՒՆԷ

ԻՔԻ սէնէ գատար էվլէլ էտինպօրօտա վէֆաթ էթմիշ օլան պտ. աօքթօր Կըթթի նամ մէշհուր Իսգօշիալը վաիզ, վազթընը սարֆ էթմէյէ էյի պիր ուսուլ իթթիխազ էթմիշ իտի : Ստիր վաիզլէր տէ մէզքիւր ուսուլի իթթիխազ էտիպ ֆախտէմէնտ օլապիլիլէր : Միւսմաիլէյ Քէնտի վաիզլիլիլէր թուլ միւստէթինտէ հէր սապահ իւշ սաաթ պիլա իհմալ Քէնտի վազլարընը թէէլիֆ էթմէյէ սարֆ էտէր իտի : Պու վէճհլէ կիւնիւն էն ալա գըմընը մէնպէրէ հազըրլանմաղա իսթիմալ էտիպ, պիւթիւն հաֆթա իչինտէ տախի վազլարընը տիւչիւնիւր իտի : Իւշ սաաթ պէօյլէ չալըշտըգտան սօնդրա, կիւնիւն պազի գալան գըմընը Քէնտի չօպանըզ մէմուրիլէթինէ տաիր պաշգա ուսուլի իչլէրէ սարֆ էտիպ, ախշամ վազթընը տախի Քէնտի էվլատլարընըն թալիմ ու թէրպիլէսինէ թախսիս էթմիշ իտի : էվլատլարընըն թէրպիլէսինէ պէօյլէ մախսուս տիգգաթ էթմէսինտէն մէրամը, էվլատլարըն էյի աաէմլէր օլմայան վաիզլէրին ֆէլաքէթինտէն պէրի օլմազ իտի : Վազա պու ֆէլաքէթէ տիւշար օլան վաիզլէր չօգ պուլընուր, վէ պուստան կէօրիւնիւր քի պու վաիզլէր Քէնտի չօպանըզ մէմուրիլէթլէրին էյի իճրա էթմիշլէր իտէ տէ, էվլատլարընըն թէրպիլէսինէ կէլինճէ պիգայտ պուլընմուշլար :

ՔՐԻՍԹԻՅԱՆԼԸՆ ԻԼԷՐԼԷՄԷՍԻ

Շիմտի Հինտտէ Եէրլի Քրիսթիանըղըն սայըսը Քրիսթիանըղըն իւք տէհրինին սօնուստա պիւթիւն

տիւնեա իւզէրինտէ օլան Քրիսթիանըղըն քիւնտէն զիյատէ տիր : Քրիստոսուն վէֆաթընտան պին սէնէյէտէք Քրիսթալը չէրիֆ անճազ Եէրմի լիսանա թէրճիւմէ օլունմուշ ուսուլ, շիմտի իտէ 274 լիսանա թէրճիւմէ օլունմուշ տուր : Իւք Քրիսթալը չէրիֆ շիւքէթի ինկիլթէրրատա 1804 տէ իհտաա օլունտու. շիմտի իտէ պէօյլէ շիւքէթլէր չօգ տուր, վէ հէփիսինին պիրտէն թապուսէշը էթմիշ օլտուղու Քրիսթալը չէրիֆ ճիւլէրի 31,000,000 գատար օլմուշ տուր : Տինսիզ Վօլթէրին էօյիւնէրէք, Քրիսթիանըղօնտօգուղունճու տէհրի կէօրէմէզ տէյիւ Եաղտըղը օտա շիմտի Քրիսթալը չէրիֆ մաղաղաքը տըր : Քրիստոստան պու անէտէք հիշ պիր տէհրտէ պու տէհրտէ օլտուղու գատար Քրիսթալը չէրիֆ նէ սաթըլմըշ նէ տէ օգուլմուշ տուր : Մատաղասգար աւտաընըն հիքեայէսի Քրիսթիանըղըն իւք տէհրինին մուլթասար պիր թալիսի տիր : Միսիօնէրլէր, օրատան գօվուլտուգտան 25 սէնէ սօնդրա աւտաի մէզպուրէյէ ալտէթ էթտիքլէրինտէ, օրատա տիւշար օլտուղլարըն տէհէթլի թէատտիլէրէրաղմէն, տինլէրինտէ գալի գալմըշ 5,000 Եէրլի Քրիսթիան պուլտուլար : Պունլարըն պու տէրէճէ սէպաթը Ալլաշըն Քէլամընը օգուլմադտան նէչէթ էթմիշ իտի տէնսէ ճաիզ տիր : Շիմտի պու աւտաա Քրիսթիան իպատէթինէ կէլէնլէր 300,000, քիլիսէ ազալարըն տախի 60,000 տիր :

ԵՆՀՈՒՏԻԼԻՔ ՎԷ ՔՐԻՍԹԻՅԱՆԼԸՆ

Գաթօլիք վէ Շարգ քիլիսէլէրի իւլէ Ինճիլի քիլիսէլէր արաաընտա օլան պիր ֆարգ շու տուր քի, մէզքիւր քիլիսէլէրին ուսուլ վէ աաէթլէրի Եհնուարիլէրին քիւնէ պէնզէրլէր, Ինճիլի քիլիսէլէր իտէ Քրիսթիանըղըն ըուհու վէ թանգիմինէ թապի տիւլէր : Փափա նէ տիր. ճէմաաթըն նէզտինտէ Ալլաշըն վէքիլիլիմ տէյիւ իտաիա էտէն պիր Եհնուարի պաշքեա-

հինի տէյիլ մի : Եհնի ահա պաշ քեա-հին տէյիւ Եալընըղ Քրիստոսու թա-նըր, վէ Եհնի ահաըն քիլիսէլէրին քեահինի Եօգ, անճազ խառնէմէլէրի Եախօտ մէմուլլարըն վար : Բոււմ վէ Էրմէնի քիլիսէլէրի, Եհնուարիլէր կիպի, պիւթիւն միլլէթի Ալլաշըն կէօրիւնիւր ճէմաաթըն տէյիւ թուլթար. Ինճիլի քիլիսէլէր իտէ, (Ամալ. Բուս. ԺԵ. 8. 9) Եալընըղ Բուհ էլ գուստուն վաաթաաըն իլէ Եիւրէքլէրի իման իլէ փաքլէնմիշ օլան քիմսէլէրի քիլիսէլէր գապուլ էտէր : Պու սէպէպտէն, Ինճիլի միլլէթլէրտէ վազ տինլէմէյէ Եախօտ իպատէթ էթմէյէ կէլէնլէրին չօղու քիլիսէ Եօրարընա (Խօրհօր) իլհազ օլմաղա հէնուղ գապուլ օլունմամըշ քիմսէլէր տիր : Քրիսթիանըղըն իւք տէհրլէրինտէ պէօյլէ իտի, չիւնքի, օլ տէհրլէրին միւլէլիֆլէրինտէ օգուլտուղունմուղաաղարէն, վաղտան վէ տուալարտան սօնդրա ճէմաաթա Եօլ վէրլպ, վէ Եալընըղ քիլիսէ ազալարընը իպատէթ մահալինտէ ալը գօմաղա Բապալըն ախշամ թաամը ալիսինի իճրա էթմէք օլ վազթըն քիլիսէլէրինին աաէթի իտի :

Եհնուարի քիլիսէլէրին «ճիւմէ տաիր ալի ու աաէթլէր» վար ըտը (Խար. Թ. 10). լաքին օլ ալի ու աաէթլէր նէ մէրամա մէպին իհտաա օլունտուլար իտէ, օլ մէրամա շիմտի իճրա օլմուշ օլտուղունտան, մէզքիւր ալի ու աաէթլէր տախի իպթալ օլունմուշ տուր : Շիմտի «Քիւլա վազթըն» օլտուղունտան ըւհ իլէ իպատէթ էթմէք թալէպ օլունուր (Յուլ. Դ. 24) : Եհնուարի մէզհէպինին ճէմի թանգիմաթը Քրիսթիանըղըն զէմանընտա իճրա օլունաճազ իլլէրէ անճազ Եօրնէք իտի : Մէսէլա, Եհնուարիլէրին տիւնեալի Գանանը Քրիսթիանըղըն սէմալի Գանանընա, օնլարըն ճիւմանի Երուսաղէմի պիլիմ րուհանի Երուսաղէմէ, օնլարըն տիւնեալի քեահինիլի պիլիմ սէմալի քեահինիլիլիմիլէ, օնլարըն ճիւմանի մաղտէսէսի պիլիմ րուհանի մաղտէսէմիլլէ, օնլարըն ճիւմանի Եսաղէթտէն թէնճէ վէ տիւնեաճա գուլթու-

ընդունալից Կիւնահատան վէ աղբըլար-
տան ըստ հանրի վէ Եպիսկոպոսի Գուրգիսի
շուսնու զա միւշապիւն իտի : Իմտի օլիւք
վէ հաղբըլար Եպիսկոպոսի օլան Եսքի
ահալեհիւն իտի : Գիւլիսէ աղալըլը Ե-
չիւն օլ վաղըլթ թալեպ օլունան շէյլե-
րին Եէրինէ Եէնի պիւր ահա կէլեհէյի-
տի, Պու ահա Սլլահ քէնտի ճէմաթը
իլէ Ետեհէյիտի, վէ պու ահա զէ-
մանընտա Սլլահըն շէրիաթը ինսան-
լարըն գալպլէրինէ Եաղըլաճաղըտը,
վէ Սլլահըն կէօրիւնիւր ճէմաթը
փաք վէ ըստ հանրի պիւր քիլիսէ օլաճա-
ղըտը (Խալր. Ը. 1—13, Թ. 1—14, Ա.
Պետր. 1—9) :

Քիլիսէին հալինտէ, աղալըլըն շու-
րոթունտա, թալըր ու հարեքէթէ տա-
իւր գանունլարտա վէ քիլիսէ իլէ իւ-
հաք օլմագըլըրն գալիլլէրինտէ օլա-
ճաք պալատէ մէղքիւր թէպտիլաթ,
Եսքի ահա զէ Եղաճաղըլըրինին աղ-
ղը իլէ փէշինէն խապէր վէրիլիպ,
Քրիստոսուն քէնտի կէօրիւնիւր քի-
լիսէսի հաղբըլարտա վէրտիլիստի հաթ-
լար իլէ թաատիգ, ըստուլլէրին ամէլ
վէ սէօլլէրի իլէ տալի ստալիթ գը-
լընմըլ տըր : Վէլահաթը Քրիսթիանըգ
Եէհուտիլիք տէյիլտի : Եէհուտի քի-
լիսէսինին թագլիտի օլան քիլիսէ
Քրիսթիան քիլիսէսի օլմագ :

ԹԱՅՆԵՐ ՎԵ ԶԻՉԱԽԹԼԵՐ

Մօնագոնուն տարեկիլնուն միւտէր-
րիսլէրինտէն վէ Եսքի Գաթօլիքլէր-
տէն մէշուր Յըրիարիխնամ քիլիսէն
Եաղըլլարտա Գօլօնեա զաղէթապըն-
տա, Թայնէր նամ պիւր ըստիպ թա-
րափընտան 1870 օգոստոս 30տան
1873 մարտ 9տաք քէնտիսինէ իր-
սալ օլունան օն իքի գըլթա մէթու-
պու իլան էթաի : Թայնէր խայլը սէ-
նէլէրտէն պէրու Վաթիգան քիլիսէպ-
խանէսինին նաղըրը վէ Փափանըն զա-
յէթլէ սէվիլիլիսիւր օլան պիւր զաթ
օլտուղունտան, օնուն Եաղըլըլը մէղ-
քիւր մէթթուպլար Ելըօփատա Եփէ-
յիճէ իւլէլճանա սէպէպ օլտու : Հիւ
քիմսէ, Փափա թարափտարլարը պի-
լէ, պու մէթթուպլարըն հաղբաթէն
Թայնէրին օլտուղունտա ինքեար Ետե-
մէտի :

Պու մէթթուպլարտա Թայնէր ճիղ-
վիթլէր իչիւն, ճէպպարըլը Եթմէյէ
վէ ինթիգամ ալմաղա կէլինճէ հիւ
պիւր շէյտէն իթիւրաղ վէ իճթինապ
Եթմէյլէր, լաքին Ելպէթթէ օնլար ի-
չիւն տալի շէրիաթ կիւնիւ կէլէճէք
տիւր տէտիքտէն սօնղրա, քէնտի մէն-
ֆաաթլարը իչիւն օլտուն քէնտիլէրի-
նի պու « ճանալարլարտան » իւլէա

Եթմէյլէր տէյիւ Գաթօլիք քիլիսէսի-
նէ վէ ճէմաթա նասիհաթ Ետէր : Նի-
հայէթ, ճիղվիթլէրէ գարըլ իլանը
հարալ Եթմէյէ պէհատըր քիմսէլէրէ
տալլէթ օգոստոսգտան սօնղրա, Եա-
ղըգ քի տարիմիլին տաթմէրի հէ-
նուղ զաիֆ տիւր, ճիղվիթլէրտէն տա-
իւր պօղըլմուշլար տէյիւ Եսէֆ Ետէր :
Պաղը միւհիմմ ըէսմի թաճիւրաթ
զիքը Ետիպ, Պունլար իլան օլունտա,
ճիղվիթլէր ալէյիլինտէ քէօրլէրին
կէօլլէրի ալըլաճաղ, վէ ճիղվիթ կիւ-
րուհիլին քէնտի մէրաճլարըն իճրա
Եթմէք իչիւն Քրիսթիանըլըլըն խա-
րապ օլտուղունտա ապա գայտ Եթմէ-
յէրէք հէր նէվ Փաթիւր վէ Փաթըգ
վաթիթալարը գոլլանմագտա օլտու-
ղու, փափալըլըն տալի պաթընէն Են
պէօյիւք տիւշմէնլէրի օնլար իտիլի,
աթէշտէն Եաղըլարլա օգոնաճաղ
տըր տէր :

Թայնէրին սէօղիւնէ նաղարէն, տօ-
գոլղունճու Պիոս գատար ճիղվիթլէ-
րէ ալաթ օլմուշ պիւր Փափա պուլուն-
մամըլ տըր : Պու իսէ Յըրաճուն քէօր-
լիւլինէ պէնպէր պիւր քէօրլիւք տիւր
տէյիպ, Վաթիգան մէճլիսի իչիւն
տալի, սնճաք Բուհ Ելգոլտստան
քիւլիլին մահրում գալմըլ օլտուղու
ճիհէթլէ մէշուր տուր տէր :

Փափանըն սարայընտա վաղի օլան
հալլէրէ պէօյլէ Եաղընէն աշիւ օլան
պիւր տաթմին շէհատէթի զայէթլէ
միւթէպէր իսէ տէ, Եսէֆէ շայան օ-
լան պու տուր քի միւմաիլէյհ պու
շէհատէթի վէրտի իսէ տէ, քէնտիսի
փափալիլիքտէ գալըպ, Եսքի Գաթօ-
լիքլէր ալէյիլինտէ Փափայա սունուլ-
մուշ պիւր թահրիւր պիլէ պիլգաթ
քէնտիսի թէշիլիք Եթաի :

1875 ԻԶԻԿՈՒ ՓԱՉԱՐ ԿԻԻՆԻԻ

ՄԵՔԹԵՊԻ ՏԵՐԱԼԵՐԻ

2. ՏԵՐ, ՓԵՐ. 7

- Ա. քարըն կիւնահը . Յեւ. Է. 6—15 :
1. Յեսունուն միւքտտէր օլմաթըն
սէպէպի նէ իտի : Խանէ 5 :
 2. Ալահ նիչիւն պրագտը քի իսրայէլ
միլլէթի Եէնիլտի : Խանէ 11 :
 3. Մէլուն Ետիլմիլ օլան շէյ նէ իտի
Պապ 2. 17 :
 4. Ա. քարըն իգրարը նէ իտի : Խանէ 20,
21 :
 5. Ա. քարըն գալպիլինտէ նէ վար ըտը քի
օնու խըրսըլըլը Եթմէյէ վէ Եալան սէօյ-
լէմէյէ թէշիլիք Եթաի :
 6. Բէսուլ հանկը շէյ իչիւն հէփ քէօ-
թիւ շէյլէրին քէօթիւ տիւր տէր : Ա. Տիմ.
2. 10 :

7. Պու Եօրֆիլի կիւնահա պաղապ պիւր
խիմ վէր : Կոլ. Գ. 5 :

8. Պու կիւնահը գալպիլիքտէն նամըլ
գօլարըլ աթապիլիլիլի : Մտթ. 2. 19-21,
Ա. Տիմ. 2. 8, 9 վէ 17-19 :

9. Ա. քարըն ճէղաթընա պաղապար տա
հիսսէտար օլտու մու : Խանէ 24, 25 :

10. Կիւնահըլըլը Եալընըլ պիլգէ տէ-
յիլ, պաղապարա տա գարար վէրթը մի :
Խուր. Ի. 5, Ա. Կորնթ. Ե. 6 :

11. Գապահաթըլը կիլէյէպիլիլիլիլի-
յիլ : Սայ. Լ. 25 :

Է. ՏԵՐ, ՓԵՐ. 14

Գեբաղ վէ Գարիլին տաղլարը . Յեւ.
Ը. 30—35 :

1. Պունա տաիւր Մովսէսին թէնպիլինի
նէրէտէ պուլըլըլ : Բ. Թէվը. Ի. 2-8 :

2. Ճէմաթ իքի տաղըն իւղէրինէ նա-
սըլ թէվիլ օլունտու : Խանէ 55, Բ. Թէվը.
Ի. 12, 13 :

3. Պէրէքէթ տաղը հանկըսը, լանթթ
տաղը հանկըսը իտի : Բ. Թէվը. ԺԱ. 29 :

4. Պու տաղլարըն իւթիւնտէ Մովսէ-
սին շէրիաթընը հանկը գըսմը օգոնտու :
Բ. Թէվը. Ի. 14-26, վէ Ի. 1-68 :

5. Գարըլար քէնտի գօճալարընը Եէ-
մէյիլի հաղըր Եթմէք իչիւն Եվտէ, չօ-
ճուղլար տա օյնամագ իչիւն սօղաղլարտա
պրագըլըլըլը մը : Խանէ 55 :

6. Շէրիաթը չօճուղլարա Եօրէթմէյէ
նէ թէնպիլի վար : Բ. Թէվը. Գ. 9, 10,
վէ 2. 7 :

7. Կէրէք ճիմանի վէ կէրէք ըստ հանրի
շէյլէրտէ հանկըսը տահա Փաթիլի տիւր,
տիւտարըլը մը Եօղսա հաղբըլըլըլը մը :
Մարի. Ժ. 29, 30, Բ. 28, Ա. Տիմ.
Գ. 8 :

8. Էօյլէ իսէ նիչիւն ինսանլար քեար
արգոլսունտան նալի սալթէքարըլըլա,
Եալան վէ խըրսըլըլըլա իրթիքեապ Ե-
տէրլէր : Բ. Կորնթ. Գ. 5, 4 :

9. Պու քէօրլիւքտէն նամըլ գոլթու-
լապիլիլիլիլի : Ա. Փաթ. Գ. 9—15, Մաթթ.
2. 35 :

Ը. ՏԵՐ, ՓԵՐ. 21

Գաղէրին միրասը Յեւ. Ժ. 6—15 :

1. Գաղէր հանկը սըպթտան իտի : Սայ.
Ժ. 6 :
2. Քէնտի սըպթընտա միւթէպէր մի
իտի : Սայ. Ժ. 2, 3 :
3. Գանան տիլարըն թէճէսիւս Եթ-
մէյէ կէօնտէրիլիլիլիլի Գաղէր նէ խա-
պէր կէթիլիլի : Սայ. Ժ. 30 :
4. Քիմէ թէվէքըլըլ Եթմիլ իտի : Խանէ
8, Սայ. Ժ. 9 :
5. Գաղէրին սատագաթը իչիւն Ալահ
օնա նէ վատ Եթաի : Խանէ 9, Սայ. Ժ.
24 :
6. Գաղէր Քէրրօնու ալըլը մը Պապ.
ԻԱ. 11, 12 :
7. Միրասըն ալըլըլը վաղըլթ գաճ Եա-
լընտայըլըլ : Խանէ 10 :
8. Գոլվէթսիլ վէ գօրգաճ մը իտի :
Խանէ 11 :

9. Ինքնակար օլտուղու իշխան գօլայ պիր եէր, եախօտ չօգտան ֆէթէ օլունմուշ պիր տիյար իսթէտի մի: Խանէ 12, վէ Պապ ԺԵ. 14:

10. Գօրգազարըն հալի նէ՞ օլաճադ: Վաճ. ԻԱ. 8:

11. Հէփիմիզ իշխան տէ նէ՞ գազա վար: Եփես. 2. 10—18:

Թ. Տէր, Փէր. 28

Քանան տիյարըն թէվզիլի. Յես. ԺԸ.

1-10:

1. Հանկը սըպլար միրասլարըն չօգտան ալմըշլարըն: Խանէ 3, 7:

2. Հանկը սըպլար տաճա ալաճաղարըն:

3. Տիյարըն պազի գալան գըսմընըն տա գապլթ օլունմասըն գարըն տաճա գազալ օլոյօրմու խոխ: Խանէ 1:

4. Եէտի սըպլարըն հալա միրասլարընը ալմամասըն գապալաթ քիմիլի խոխ: Խանէ 3:

5. Յեսու նէ՞ թէրթիպ էթտի: Խանէ 4, 6:

6. Քանան նէյ՞ թէմիլ տիր: Իպր. Դ. 8, 9:

7. Քրիսթիյան տէնիլէնլէր իշխան սէմափի րաճաթա կիրմէքտէն մաճրում գալմադա թէհէլիքէ վար մը տըր: Իպր. Դ. 1:

8. Պալլըճա թէհէլիքէմիզ հանկընը տըր: Իպր. Բ. 3, Վաճի. Գ. 16:

9. Մուվաֆֆադիլէթ պուլմաղա շարթ նէ՞ տիր: Իպր. Գ. 6, 14, Վաճի. Բ. 10:

Աւետարեք իշխան

ԿԻՐԱԿԻ ԿԻՒՆԻԻ

Շաբաթ կիւնիւնիւն մուգատտէս թու-թուրուպ թութուրմամսը, եախօտ եէվիը մէզպուր լաղվ օլունուպ, օնուն եէրինէ կիրակի կիւնիւնիւն թային գըլընմասը հազգընտա Ահտը ճէտիտտէ պիր էմըր ի-լաճի օլուպ օլմատըղընա տալիը Էքսէրիյա սիւլալէր օլունուր: Պու՝ սիւլալէրէ ճէվապ վէրմէքտէն պազը շայանը տիգգաթ միւ-թալէյը գիբը Էթմէմիզ լաղմ կէլիը: Էվիլէա, պիր շէյին իպլթալ օլունմասը հազգընտա պիր էմըր մախսուս պուլուն-մատըղը օլ շէյին տէվալմընա իսպաթ սա-յըլմամը. մէսէլա, Իսրայէլ միլլէթինէ, «Ալթը սէնէ Էքիլիլի Էք վէ պիլիլիլի պիլի, լաքին եէտինճի սէնէ իթլադ սէնէսի տիր, նէ Էքին վէ նէ՞ պիլիլի օլմամալը տըր» տէյիլ թէնպիլ օլունտու, վէ պու թէն-պիլիլի իպլթալ օլունմասը հազգընտա Ահ-տը ճէտիտտէ պիր իսպաթ եօգ իսէ տէ, Քրիսթիյան թանգիմիլտէ մէգքիւր թէն-պիլի հիշ պիր վազըթ իճրա օլունմամը տըր. գիրա պու վէ սալի պու միսիլի սա-տադայա տալի թէնպիլաթ եէրինէ, Ահտը ճէտիտտէ (Ա. Կորնթ. Ժ. 2. 1, 2) էյըլ միւն-թաղամալիը ուսուլ թէնպիլ օլունմուշ տուր քի, պու թէնպիլ իճրա օլունտուղըն հալ-տէ արթըզ պաշգա թէտապիլի իճթիյաճ պարգմաղ: Սանիէն, պիր շէյին ֆարգ օլուն-ղըն Քրիսթալ մուգատտէստէն պիր վէճէլէ մալիւմ օլունգաճ, օլ շէյին իճրասը հազ-գընտա մախսուս պիր էմըր թէքիտ պու-լունմամսը օնուն ֆարգ օլմատըղըն իս-

պաթ էթմէզ: Մէսէլա, սուպեանըն վաֆ-թիլի հազգընտա Ահտը ճէտիտտէ տու-րուտան տուրուպ պիր էմըր եօգ իսէ տէ, էնվաի սէպէպլէրէ մէպիի սուպեանըն վաֆթիլի լաղմ տըր տէյիլ գապուլ օ-լունմուշ տուր, հէմ էյամը հէվարիունտա չօճուղարըն վաֆթիլ օլունմասընա Քրի-թալը շէրիֆտէ գիբը օլունմուշ վաֆթիլ էօրնէքլէրինտէն իսպաթ չըգարըլըյօր:

Պիր աղ միւլաղապար օլան քիմէսնէյէ շաբաթըն եէրինէ կիրակի կիւնիւնիւն մու-գատտէս թութուրմամսը ֆարգ օլունուղը-նու աթիտէ միւհարըր իքի խուսուս իլէ կէօսթէրէպիլիլի: Էվիլէա, շաբաթըն հըֆզ օլունմասընտա օլան սալը մազսէտ կիրակի կիւնիւնիւն հըֆզ օլունմասընտա տալի մէվճուտ տուր: Շաբաթը կէօգէթ-մէք գալիտէսի իլէ խուսուստան, Էանի հաֆթատա պիր կիւն Բապալա թախսիս էթմէք, օլ կիւնտէ հէր իլտէն ֆէրաղաթ էթմէք, վէ օլ կիւնիւն շարչամալա եա ճիւմա օլմայըլ իլլա ճիւմա էրթէսի Էանի շաբաթ օլմասը խուսուսաթընտան իպա-րէթիտի Շիմտի Քրիսթիյան թանգիմիլտէ եէվիը շաբաթըն պիրինճի վէ իքինճի խուսուսաթըն այնէն իճրա օլունուղը, անճադ իւշիւնճիլ խուսուս, Էանի մու-գատտէս կիւնիւն եէվիը շաբաթ օլմասը, օլ կիւնիւն կիրակիլէ թաճիլ օլունմա-սը իլէ թաղէրի գըլընմը օլոյօր: Հալ պու քի պու իւշիւնճիլ խուսուստան թաղ-էրի իլէ շաբաթըն մազսէտինէ պիր խա-լէ կէլմէ: Շաբաթըն մազսէտի Ալլաճըն ճիւհանը Էօգտան վար էթմէսինիլ գիբը իշխան խոխ. գիրա Ալլաճ կէյիլ վէ եէրի վէ տէնիլի վէ օնլարտա հէփ մէվճուտ օ-լունը ալթը կիւնտէ եարաթտը, վէ եէ-տինճի կիւնտէ րաճաթլաւտը. պու խու-սուս իշխան Բապալա շաբաթ կիւնիւնիւն Էանի եէտինճի կիւնիւն միւլաղաթէլէտի վէ օնու թաղտիս էյլէտի. Շիմտի հաֆթանըն իլէ կիւնիւն Քրիստոս էֆէնտիմիլիլ գըլամ էթմէսինիլ գիբը կիւնիւն օլունուղընտան, շաբաթ իլէ եարաթտընը գիբը Էանիէք Ալլաճ հազգընտա նէ էյըրէնէպիլիլ խոխ Էանի, կիրակի վաթիթասը իլէ Քրիստոստան գըլամընը գիբը Էանիէք տալի Ալլաճ հազգընտա օլ գատար վէ տաճա գիյատտէ շէյ էյըրէնիլիլ: Պու սէպէպլէրէն շաբաթը թէքը Էանի օնուն եէրինէ կիրակի կիւ-նիւնիւն մուգատտէս թութուրմամսը միւն-տալ վէ տաճա միւլաթիտ տիր: Սանիէն, Ահտը ճէտիտտէ Էօգլարտըղընտա էյամը րէսուլիլէտէ Քրիսթիյան թանգիմիլ իւզըն շաբաթ եէրինէ կիրակիլին կէօգէտիլիլ խոխիլի պուլուրուզ: Յովհ. Ի. 1 խանէյէ նազարէն, Քրիստոս էֆէնտիմիլ «Հաֆթա-նըն իլէ կիւնիւն» Էանի եէվիը կիրակիտէ, գըլամ էտիպ, Էանի մէգքիւր պալըն 19 վէ 26 խանէլէրինէ նազարէն, եէվիը մէգ-պուրտէ իքի տէֆա պիրիլէտէ ճէմ օլմուշ օլան շայիրալէրէ կէօրիւնտիւ: Բուճ էլ գուտա տալի, Ամալը Բուս. Բ. 1, 2 խա-նէլէրէ նազարէն, տուայա պիրիլէմիլ օլան շայիրալէր իւզըրինէ Պեռտէկոտտէ կիւնիւ-նիւղուլ էթտի. պու կիւն իսէ հաֆթանըն իլէ կիւնիւն խոխ, գիրա փաշա պալլարմը-նըն իքինճի կիւնիւնտէն պէտ իլէ 49 կիւն սայըլարադ Յովհ. կիւն Պէռտէկոտտէ խոխ, քի հաֆթանըն իլէ կիւնիւնէ, կիրակիլէ, խապէթ էտէր (Ղեւո. Ի. 13, 16): Քէ-

զալիք Ամալը րուսուլ քիթալընըն Ի. 7 խանէսինէ նազարէն «Հաֆթանըն իլէ կիւ-նիւն» շայիրալէր «Էքմէք փարէլէմէյէ» ճէմ օլունուր խոխ: Օնլարըն կիրակիլի պու-լարմէթէ թային էյլէմէսի կիրակիլին շա-բաթ եէրինէ եէվիը մուգատտէս մաղա-մընտա թութուրմուշ խոխիլի իսպաթ տըր: Քէզալիք Ա. Կորնթ. Ժ. 2. 1 վէ 2 խանէ-լէրտէ Պօղոս րէսուլուլ «մուգատտէսլէր իշխան օլան խանէ» «Հէր հաֆթանըն իլէ կիւնիւն» տէվէրիլիլ տէյիլ միւլմիլէրէ թէնպիլ էթմէսինտէն տէ ալիքաթ կէ-օրիւնիւր քի րուհանի իլէրին իճրասընա թախսիս օլունմուշ կիւն ինտ էլ Քրիսթի-յան հաֆթանըն իլէ կիւնիւն խոխ. ալլէ-լ խուսուս րէսուլ Էանիլը Կորնթոս քիլի-սէսինէ տէյիլ, Գաղատիա քիլիսէսինէ տալի պէյլէ էմըր Էանի: Քէզալիք Վաճի քիթալընըն Ա. 10 խանէսինտէ Յովհան-նէս րէսուլ կիրակի կիւնիւնտէ իւզըրինէ Բուճ կէլիլ օլունուղընու պէյան էտէր: Կիրակի լաֆղը տալի Եունանիճէ Բապ-պանի տէմէք օլունուղընտան, պու խոխ էօթէտէն պէրու հաֆթանըն իլէ կիւնիւնէ վէրիլիլ օլմասը տա կէօսթէրիլ քի օլ կիւն Բապալա թախսիս օլունմուշ, եախօտ Բապալ իշխան այըրտ օլունմուշ պիր կիւն խոխ: Ա. Կորնթ. Ժ. 2) խանէտէ Բապալըն սօֆրասը վէ Բապալըն գատէհի սէօլլէրի օլ սօֆրանըն վէ գատէհի Բապալըն զիք-րինէ թաղտիս օլունմուշ խոխիլի կէօս-թէրիլի միսիլիլ, հաֆթանըն իլէ կիւ-նիւնիւն տէ Բապալանի եախօտ Բապալըն տէնմէսի, շաբաթ եէրինէ օլ կիւնիւն Բապ-պալըն Յիսուս Քրիստոստան էօրիւլէրտէն գըլամընը գիբընէ թային գըլընմը խ-ոխիլի կէօսթէրիլ: Քրիսթիյան քիլիսէսին թէվարիլիլտէն վէ քիլիսէ այնիլէրինտէն տալի մալիւմ տիր քի ումուլի քիլիսէ, րէսուլլէրին էյամընտան պու անէ տէկիլ, կիրակիլի պու Քիքիլիլ մուգատտէս թութուրմուշ տուր: Շաբաթըն եէրինի կի-րակի թութուրմուշ օլունուղընտան իսէ ալի-քաթ տըր քի, Ալլաճ շաբաթ իշխան էվ-վէլտէն նէ էմըր էթմիլ իսէ ճիւլիլ օլ էմը-լէր շիմտի կիրակի կիւնիւնտէ իճրա օլուն-մալը տըր: Վէլ հասը կիրակի կիւնիւն այնի շաբաթ կիւնիւն կիպի հըֆզ օլունմուշ, գի-րա շաբաթըն րուհու իլտիլ կիրակիլտէ տիր: Ահտը ճէտիտտէ կիրակիլի տուրգաթլէ այնի շաբաթ կիպի կէօգէթմէք պալլընտա թէն-պիլաթ մախսուս պուլունմաղ, շիւնք շաբաթ հազգընտա վէրիլէն տէօրտիւնճիլ թէնպիլ կիրակի իշխան տալի սայըլըր, գիրա կիրակի կիւնիւնիւն թային գըլընմա-սը իլէ եէնի պիր նիզամ գօնմուշ օլմայօր, անճադ Էսքի նիզամըն իճրասը եէվիը տի-կէրէ թաճիլ օլունուղը, պու թէպտի-լաթ իսէ նիզամտան պիր նօղթա պիլէ տիւլիւրմէզ, շիւնքի նիզամըն մազսէտի պազի վէ տալիլ տիր: Էլ գըստա, եէնի թախսիս օլունան կիւն էսքի կիւնիւն գիք-րինի հալի օլան տաճա միւլալիմ պիր վու-գուաթ սէպէպիլտէն նէլէթ էթմիլ խա-րիճի պիր թէպտիլաթ օլունուղընտան, պու թախսիսաթ նիզամըն ճանը օլան մազսէտի, Էանի կիւնիւն քեամիլէն մուգատտէս թու-թուրմամսըն իլալ էթմէք նիլէթիլ իլէ օլմատըղը կիւն կիպի ալիքաթ տըր:

Մ. Յ. ՅԱՎՈՐԵԱՆ

Հալէպ, 1874

ՓՕԼԻԹԵԳԱ ՀԱՎԱՏԻՍԻ

Բուսի Յունի, 15, վե Ալաֆր, Յունի, 27, 1875

ԻՍԹԱՆՊՈԼ

Նուսրէթ փաշա Սալֆէթ փաշաներն ետրինէ Թրապզան վալիսի նասպ օլունու :

— Ինճիլի Իթթիֆազ շիրքէթի թափափընտան մուրախաս կէօնտէրիլէն ալթը քիչի կէչէն ճուսմա էրթէսի կիւնիւ Իսթանպուլ վասլ օլտուլար :

— Պէյօղլու իլէ Գալաթա արասընտաքի ետր ալթընտան տէմիր Էօլու իշպու կէչէն հաֆթա իշինտէ մուվաֆֆադիլէթլէ իշլէմէյէ տէվամէթտի : Պիրինճի մէվգինին ֆիաթը 2 զուրուլ վէ իքինճինինքի 1 զուրուլ, եախօտ կիտիլ կէլմէյէ պիրինճի մէվգի իշին 3, վէ իքինճի իշին 1 1/2 զուրուլ տուր : Կիտիլ կէլմէյէ իք մէվգի իշին 20 պիլէթ փէչին օլտուրադ 50 զուրուլ, իքինճի մէվգի իշին եինէ օլ գատար պիլէթ 25 զուրուլ սաթըլըր : Պիր համմալ, եիւքիւ իլէ պէրապէր, 1 1/2 զուրուլ, աթըլը աթըլը պէրապէր 4 զուրուլ, թէք աթըլը արապա 6 զուրուլ, իքի աթըլը 9 զուրուլ վէրիլէր : Եիւք իշին օգգատա պիր փարա ալընըր :

— Իթալեա գրալը Վիքթօր ԷմմաՆուէլ հազրէթլէրի Խըտիւ հազրէթլէրինին գափու քեհհասը Աբրահամ փաշայա Իթալեա տէվէթինին Թաճ Ինչանըն կէօնտէրմիլ :

— Խայլը սէնէլէրտէն պէրու Թէսալիա թարափլարընը թիթրէթմէքտէ օլան Իսփանօս վէ վէլուլա նաման մէհնուր հայտուտլար եազընլարտա Մէհմէա Ալի փաշայա թէսլիմ օլմուլար :

— Էնկիւրիւ իլէ Եօզլատ արասընտա Քէօքին նամ հաշիլէնին գարիլէրինտէ գըթըլը սէպէպինտէն վագի օլան սէֆալէթ իւզէրինէ Լէվանթ Հէրալտըն վէրտիլի հափատիս զայէթլէ տէհշէթլի տիր : Հասան Տէրէ նամ գարիլէտէ 420 քիչիտէն 130 ու աճըլգտան էօլմիւլ, 60ը տախի ֆիրար էթմիլ. 70 չիֆթ Էօքիւգտէն եալընըլ 5 չիֆթ գալմըլ, 7,000 գոյունտան իսէ պիր րէս պիլէ գալմամըլ տըր : Ահալի նամ գարիլէտէ 1,100 քիչիտէն 400իւ վէֆաթ, 150սի տէ ֆիրար էթմիլ, 100 քիչի տախի հալա խասթա տըր, վէ կիւնտէ 2 եա 3 քիչի էօլմէքտէ տիր : Կէչէն գըլէնասընտա չօգ էօլիւլէր տէֆինսիլ գալըլ քէլլլէրէ վէ քէտիլէրէ եէմ օլտուլար, վէ պատէհու աճ գալ-

մըլ օլան էհալի օլ քէլլլէրէ վէ քէտիլէրի թուլթուլ եէտիլէր : Պու քէօյտէ տէ պիր թէք գոյուն եախօտ քէչի պիլէ գալմամըլ, վէ 80 չիֆթ Էօքիւգտէն չիմտի աճադ 4 չիֆթ գալմըլ տըր : Եուվա վէ 2ուլլու վէ Գարաճալտա վէ սաիր 40 գատար գարիլէլէրտէ տէ գըթըլըն տէհշէթլի այնի պունուլ կիպի տիր :

— Յունի. 7 թարիլլէ Գայսէրիլէտէն եազըլան պիր մէթթուպուն սէօղիւնէ նազարէն, հիւքիւմէթ նիհայէթ ֆուգարանըն տէօրթտէ պիրինտէն պէհէրինէ 12 շէր օգգա պուլտայ վէրմէյէ պաշլամըլ : Գայսէրիլէտէ խասթա չօղալմըլ տըր, պազըլար եազընտա աճըլգտան էօլտիլէր : Յունի. 5 տէ միսթըր Պարրօս Գայսէրիլէ շէհրինին շէմալ թարափընտա պիր Միւսլիման քէօյիւնտէ 364 քիչիլէ 1,257 զուրուլ թէվլի էթմէտէ, գալապալը գմալիլէյին իւզէրինէ էօյլէ չիտաթլէ եըլըլար քիլապթիլէլէր օնլարը կէրի սիւրէյօրլար իտի իսէ տէ, միսթըր Պարրօս եազընտա պուլունան պիր ուֆադ խանէյէ կիրիլ, փարալըր տարաճը պիր փէնչէրէտէն տաղըթմազա մէհպուր օլտուլ :

— Միսթըր Յարնսուօրթ յունիլար 7 թարիլլէ եազըլը պիր մէթթուպտա պէր վէհնը աթի հիւքայէ էտէր : « Պունտան պէլ հաֆթա էվլէլ Գայսէրիլէտէն չըգըլ, իւք կէհէյի շէհըր մէզպուրտան շէմալա տօղրու 12 սասթ գատար ուզադ 430 էհալիսի օլան էմէլէր նամ Միւսլիման քէօյիւնտէ կէչիրտիմ : Հիւքիւմէթ պուլ քէօյիւն էհալիսինէ էքին իշին պուլտայ վէրտի իսէ տէ, վէրիլէն պուլտայ լազըմ օլանըն աճադ սէքիլտէ պիրի տիր : Ալ կիւն զարֆընտա պուրտա 6 քիչի աճըլգտան էօլտիւլ : 2օղլար կէչէն սէնէլէրտէ փէքմէլ եափտըլարը վագըթ պաղլարընտա տէօքմիւլ օլտուլարը իւզիւմ չէքիրտէքլէրինի եէմէքտէ տիրլէր : Էն զիյատէ միւհթաճ օլանլարտան 200 քիչիլէ պէշէր զուրուլ վէրիլ, եազընտա թէքըրար վէրմէյէ վատ էթտիմ : Էրթէսի կիւնիւ 660 Միւսլիման էհալիսի օլան Հօրան գարիլէսինէ կէլտիմ : Պուրանըն էհալիսի աճըլգտան չըլտըմըլ կիպի իտիլէր : Քէօյիւլէրտէն պիրիսի իւլ հաֆթա էվլէլ գալընտա եօլ վէրմիլ, օ տախի չօնուլարըն պիրինի ալըլ ֆիրար էթմիլ իտի : Պապասը տախի պաղի գալան իւլ նէֆէր չօնուլար իլէ պէրապէր քէօյտէն չըգըլ Գըլըլ նամ ըրմա-

զըն եանընա կիթմիլ վէ չօնուլարըն իքիսին ըրմալա աթմըլ ըտը : պէօյիւք օղլան պապասընն էօնիւնտէն պիր միգտար գաշմըլ իսէ տէ, պապասը եէթիլիլ թուլթուլ, լաքին չօնուլուն ֆիլանընա տայանամայըլ պրագմըլ : 2օնուգ տէօնիլ քէօյէ կէլմիլ, լաքին պապասը նապէտիտ օլմուլ ուտու : Պէն մէֆուն օլարադ պու չօնուլա եէյէհէք վէրտիմ : Պու գարիլէտէ տէ 225 քիչիլէ 1,575 զուրուլ թէվլի էտիլ, եազընտա թէքըրար վէրմէյէ սէօղ վէրտիմ : Պու իւքի գարիլէյէ եազըն պաշգա 15 գարիլէ տահա վար, պունլար տախի օպիրլէր կիպի փէք սէֆիլ հալտէ պուլունույօրլար : Հօրանտան Ալէնճա նամ էրմէնի քէօյիւնէ կէլիլ, էն զիյատէ միւհթաճ օլանլարա ալթըլար զուրուլ վէրտիմ : Պատէհու Ինճիլիլ քէօյիւնէ կէլտիմ, պուրտա հիւքիւմէթ պիր միգտար իանէ վէրմիլ իտի, էրմէնիլէր տախի Իսթանպուլտաքի էրմէնի գօմիսիօնու թարափընտան Եօզլատա կէօնտէրիլէն ազէտէն ալթը լիրա ալթըլար ըտը : Եօզլատտա պէօյիւք սէֆալէթ կէօրտիւմ, վէ Թիւրքիլէրտէ էն ֆագիր պիշարէլէրտէն 250 քիչիլէ իանէ վատ էթտիմ : Եէնի կէլէն միւթէսարըրֆ իանէ տաղըթմազա հազըլը կէօրմէտէ իտի : Եարըն սապահ Սունկուլըլայա կիթմէք իւզրէ պուրտան եօլա չըգաճաղմ : Սապըգա Աւետաքերտէ սէօյլէնտիլ իւզրէ, պալտա մէզքիւր մէթթուպուն թարիլինտէն 5 կիւն սօնըրա միսթըր Յարնսուօրթ թարափընտան քէչիտէ օլունան պիր թէլէկրաֆ խապէրինէ նազարէն, գըթըլը իշին Ինկիլ գօմիսիօնու Եօզլատ ճիվարընա 700 լիրա կէօնտէրտի :

— Գօմիսիօնը մէզպուրուն գըթըլը իշին պու աճէտէք աիլ էյլէտիլ ազէ 7,483 Ինկիլ լիրասը տըր :

ԵՎՐՕՓԱ

Մատրիտտէ միւգիմ տիւլէլը էհնէպիլէ էլիլէրի Ալֆօնսօ գրալը սէլամլամալա կիթտիլէր : Եէնի գրալ տին հուրքիլէթի նիզամընը հըֆըլ էտէհէյինի իլան էթմիլ : Պիր գալ կիւն Մատրիտտէ գալտըգտան սօնըրա, գրալ հալա Գարիսթ էշգըլասը իլէ տէօյիւլմէքտէ օլան ապըրի եօղլամագ իւզրէ շէմալա տօղրու ազիմէթ էթմիլ տիր :

Ամերիկա միսիօնէրլէրի շիրքէթի Թարափընտան Միւսլիմանի զազէթա ճ. Բ. Կրին

ԻՍԹԱՆՊՈԼ

ՄԱԹՊԱՆԱՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

2ազմագըրար, Գալոքան խան Նոււ. 12.